

Yaygın at hastalıkları

z

TLAR, gerek anatomik gerek duygusal bakımdan çok özel hayvanlardır. Boy ve ağırlıklarına göre, büyük hayvanlar sınıfına dâhildirler. Buna rağmen sıçrama, koşma gibi aktiviteleri çok rahat ve hızlı şekilde yapabilirler. Kâbiliyetleri onların olağanüstü hayvanlar olduklarını düşündürür. Fakat virüs yoluyla bulaşan hastalıklar atları oldukça zor duruma düşürebilir. Bakımsızlık ve kötü koşullardan kaynaklanan eklem ve mental rahatsızlıklar da önemlidir.

RUAM (SAKAĞI, MANKAFA)

Tek tırnaklı hayvanlarda (at, katır, merkep) görülen, atlarda kronik, merkep ve katırlarda akut seyreden bulaşıcı bir hastalıktır. Ruam; akciğer ve solunum yollarında, burunda veya deri/deri altında nodüller ve ülserler ile kendini gösterir. Akciğer ruamında solunum yolu, burun ruamında kanlı irinli akıntı görülür. Ruam, hayvanların hastalıklı bölgeleriyle temasla, ruamlı mukozanın ya da kanın bulunduğu yerlere dokunulmasıyla ya da hasta hayvanların etlerinin yenilmesiyle diğer hayvanlara ve insanlara bulaşabilmektedir. Hayvanların ruam hastalığından korunması için, içtikleri sulara ve besinlerine ihtimam gösterilmelidir. Çünkü ruam hastalığı, sindirim ve solunum yollarından vücudunda yayılmaktadır. İnsanların da ruamlı hayvanların tımar âletlerini dikkatli kullanmaları gerekmektedir.

AFRİKA AT VEBÂSİ

Tek tırnaklı hayvanlara has, öldürücü ve bulaşıcı bir hastalıktır. Hastalığa virüs [African horse sickness virus (AHSV)] neden olmaktadır. Hastalık, atlar arasında doğrudan bulaşmaz. Culicoides cinsi sinekler tarafından hasta hayvanlardan kan emilip virüsün hastalığa karşı duyarlı hayvanlara taşınması yoluyla ortaya çıkar. AHSV ısıya karşı duyarlı bir virüs olduğu için dezenfeksiyon yöntemiyle yok edilebilmektedir.

Hastalık dört ayrı formda kendini gösterir: Akut, kardiyak form, karışık form ve hafif form. Akut formda, yüksek ateş, deride kızarıklık ya da nefes darlığı gibi semptomlar bulunur ve ölüm riski %90'dır. Kardiyak formda kalp yetmezliği ortaya çıkar. Karışık formda ise akut ve kardiyak form birlikte etki gösterir. Kardiyak formda ölüm riski %60, karışık formda ise %90'dır. Hafif form ise sadece ateş şeklinde geçmektedir. Afrika at vebâsının özel bir tedâvi yöntemi yoktur, sadece veteriner hekimler destek tedâvileri yapmaktadırlar. Afrika at hastalığının aşısı ile tedâvisine başlanmıştır, ancak aşının Afrika ülkelerinden ülkemize geçişi hâlen lisans aşamasındadır.

AT FRENGİSİ (DURİN, ALAYIK)

Afrika, Asya, Kuzey ve Güney Amerika'nın belirli bölgelerinde atlarda, üreme organlarında yerel yangılı ödem, ülser ve kurbağa kabuğuna benzer tarzda pigmentsiz yaralar şeklinde görülür. Deri ve sinir sisteminde patolojik değişimlerle belirginleşen, çiftleşmeyle bulaşan bir hastalıktır. Bu hastalığa yakalanan hayvanlarda şiddetli anemiden dolayı birkaç ay içinde ölümler görülür. Ölmeyenler veya hastalığı hafif atlatanlar taşıyıcı kaldıkları için hastalığın yayılmasında rol oynarlar. Hastalığın görüldüğü bölgelerde veteriner hekimler hastalık çıkış belgesiyle bunu ilân etmeli, bölge karantina bölgesi hâline dönüştürülmelidir. İlâç tedâvileriyle hastalığın yayılması engellenmeye çalışılmalıdır.

BORNASCHEN HASTALIĞI

Hayvanların sinir sistemini tahrip eden bulaşıcı bir hastalıktır. Ya havada ya da atların tükürük, burun ya da göz sıvıları ile doğrudan temas hâlinde gerçekleşmektedir. Borna virüsü ile temas eden her hayvan borna hastalığından etkilenir. Birçok at, virüse karşı antikor kaynaklı bir direnç geliştirmekte ve tamâmen sağlıklı kalmaktadır. Borna

hastalığının atlar üzerindeki etkileri çoğunlukla nörolojiktir. Hastalıklı hayvanlar özellikle korkutucu, birazcık kaygısızdır ve cildin bâzı bölgelerine dokunulmasına özellikle duyarlıdır. Hasta hayvanlarda kramp, titreme, bağırsak problemleri, kolik ve ishal gibi belirtiler de bulunmaktadır. Hastalığın insanlara bulaştığı birkaç vak'a kayıtlara geçmiştir. Hastalığın tedâvisi için henüz bir yöntem geliştirilememiştir.

PAZARTESİ HASTALIĞI (AZOTURİ)

Atlara tâtil günlerinde normal yem miktarının yedirilmesi ve tâtil gününün ardından hemen egzersize geçilmesi bu hastalığın ana sebebidir. Boş günlerde kaslarda fazlaca glikojen birikmekte, glikojen yıkımlanması ile laktik asit oluşmakta, kaslarda yıkım olmakta ve myogloblin açığa çıkmaktadır. Bu da hayvanlarda kas ve boşaltım yolu problemlerine, aşırı terlemelere ve nabız düzensizliklerine neden olmaktadır. Sıcak uygulamalar, kas gevşeticileri ve dinlendirme ile hastalık tedâvi edilebilmektedir.

KOLİK

Kolik, atların karınlarındaki sancıyı târif etmektedir. Herhangi bir bağırsak hastalığı, yetersiz su tüketimi, egzersiz sonrası aşırı yem veya su tüketimi ve çok fazla konsantre yem tüketimi gibi beslenmeye bağlı durumlar ve stres, atlarda kolik hastalığına neden olabilmektedir. Düzensiz egzersiz yaptırılan atlarda kolik eğilimi yüksektir. Ânî değiştirilen yemler kolik hastalığına yakalanma riskini artırır. Atta kolik belirtileri; huzursuzluk, karına tekme atma, yere sert basma, normalden daha fazla yere yatma, sık idrara çıkma, kafasını yana doğru çevirme ve yerde yuvarlanma şeklinde gözlemlenebilir. Kolikli bir atın vücut sıcaklığı, nabızı ve solunum hızı yüksektir. Aynı zamanda atta terleme görülür. Düzenli beslenme ve egzersiz ile kolik hastalığı tedâvi edilebilir. 🐾